

piens omnis tranquilla manu innuit ut accederet A propius. Cui: Enarra mihi, inquit, sanctus Potentianus sancto Saviniano quid fuerit. At ille quod socius ejus in itineris labore, et successor in honore, et collega martyrii fuerit humiliter intulit. Tunc rex graviter cepit conqueri, et pugnis pectus tundere, eo quod eos ab invicem separasset corpore, et promittens se eum socio redditurum, commisit eidem fratri xxx et tres solidos meri argenti, ut inde inciperet præparare scrinium sancti Potentiani. Sed dum ista cogitabat agere, præventus superna vocatione reddidit Deo debitum patris nostri Adæ.

IN OPUSCULA SEQUENTIA MAI MONIUM

(Spicileg. Rom., tom. IX, præf. pag. xiv.)

Inter Christianæ Suecorum reginæ codices, nunc Vaticanos, priscus quidam autographus, ut reor, opuscula continet Odoranni monachi, qui ante medium sæculum xi non incelebris in Gallia sub Roberto rege fuit, apud quem gratia plurimum floruit. Ex hoc codice Chesnius impetravit olim a senatore Petavio, tunc ejus domino, breve chronicum illud quod inter Scriptores rer. franc. tom. II vulgavit. Præterea mutilam quandam Odoranni epistolam (confer opusc. 13) Mabillonius edidit. Cætera omnia quæ in perraro codice latent, ab ipso auctore in unum corpus, ut ipse monet, compacta opuscula, nemo adhuc extulerat, et ea neque eruditione historica carent, et in biblicis, musicis physicisque quæstionibus et doctrinis non inficete versantur. Placet apprimo in opusculo 8 formula genuina electionis per id tempus episcopalis (40) in opusculo 9 concio ad populum pro electo episcopo: in 11 exhortatio monastica: in 12 demum fraternæ unanimitalis testamentum. Hymnus vero in sanctum Savinianum, utrum Odoranni sit an potius Roberti regis, a quo et alios hymnos compositos constat, non definio. Certe hic diversa manu in codice scribitur. Senonsia demum epitaphia, quæ subjungimus, Christianarum inscriptionum thesaurum aliquantulum augent.

(40) Conferatur Græcum mandatum ad nuper ordinatum episcopum apud Leunclavium in jure Gr. Rom. p. 429.

ODORANNI OPUSCULA

(Mai, ubi supra, pag. 58.)

PROLOGUS

... locusta frequenter impinguat, kapparis dissipata (11). Ante quam recurrat vita aurea (12), et ad vocem columbæ consurgatur, et rota super cisternam (13) coneratur, et pulvis ad terram suam unde erat revertatur, et spiritus redeat ad Deum qui dedit illum, meminisse debemus, karissime, tenebrosi temporis, et summo studio animadvertere futurum judicium districti judicis; et non solum bonorum actuum exhibitione, verum etiam scriptis et dictis, proximis nostris, ad bene agendum exemplum præbere. Unde ex multis, quæ diversis temporibus peregit, paternitati vestræ (14) pauca curavi tradere opuscula, non solum vobis utilia, verum etiam abaque scrupulo invidiæ, ea legentibus, Deo a quo bona cuncta procedunt auctore, profutura. Igitur primis de domnæ Theudechildis origine et fine, et loci nostri fundamine, ea quæ, Rotberto piissimo rege adhortante, et domno Leutherico archiepiscopo (15) commonente, brevi calamo comprehendi, potero disposui. Deinde per annos Domini demonstrare volens quibus temporibus et a quibus personis sanctorum pignoribus idem locus ditatus, intentione humillima perstrinxi; inter cetera, ea quæ in translatione sancti Saviniani vidi fieri miracula. Cetera suis capitulis adnexa manifesta pandunt lectoribus examina.

EXPLICIT PROLOGUS.

(11) Accephalus est prologus in codice. Ut autem hæc prima verba intelligamus ascribo glossam superpositam: *humore subcutaneo tumescunt, sive incrassantur pedes, capilli capitis fluunt, vel venerius calor tepescit.*

(12) Glossa: *deficiat spiraculum cordis.*

(13) Glossa: *volubilitas intestinorum, stomachus.*

(14) Loquitur cum abbate.

(15) Nimirum utrique erat familiaris Odorannus. V. Mabillon. Annal. Bened. ad ann. 1028. Erat autem Leuthericus archiep. Senon.

INCIPIUNT CAPITULA SEU TITULI OPUSCULORUM ODORANNI.

- CAP. I.** Origo, actus, et finis domnæ Theudechildis reginæ, et constructio monasterii sancti Petri.
- II.** Demonstratio per annos Domini, quibus temporibus vel a quibus personis monasterium sancti Petri præceptis regalibus, seu privilegiis episcopalibus, nec non pignoribus sanctorum dotatus sit; et quod episcopus Sennensis primatum Galliæ et Germaniæ habeat, et secundus papa appelletur; et ostensio miraculorum sancti Saviniani.
- III.** Ad Willelmum abbatem sub charitatis laude gratiarum actio. Et de accusatoribus et accusatis, seu de falsis testibus. De conspirationibus quoque vel inscriptionibus ad titulatio. Et de reparatione sacerdotis scripta Gregorii et Isidori.
- IV.** Ad Eurardum monachum de tribus quæstionibus.
- V.** Ad Rothbertum monachum de tonis musicæ.
- VI.** De divisione monochordi ad monachos sancti Germani Antissiodorensis, qui apud sanctum Leodegarium morabantur.
- VII.** Ad Arembertum monachum de responsorio *Aspiciens a longe*, contra Amalarium et dramaticis resolutio, mysticaque Sunamitidis interpretatio.
- VIII.** Electio episcopalis ab Odoranno edita.
- IX.** Sermo ejusdem in ordatione episcopi vulgariter pronuntiandus.
- X.** De injuriis sacerdotum et excommunicatione episcoporum.
- XI.** Exhortatio Odoranni Masciacensibus monachis, ab Ingone abbate directa.
- XII.** Testamentum fraternæ unanimittatis ab Odoranno editum.
- XIII.** Odoranni epistola ad Ayrfredum didascalum sanctæ Aurelianensis Ecclesiæ. et monasterii sancti Aviti archimandritæ, et Hugoni sanctæ matris ecclesiæ Senonensis archidiacono.
- B** Convalescens aliquantulum a diutino et gravissimo pedum incommodo Odorannus, incarnationis Dominicæ anno MXLV, ætatis vero suæ fere LX, ne forte invidorum astu præsentia opuscula deperirent, ea in uno corpore collegit, et amore charitatis studiosis fratribus, ut in eis exercitarentur, reliquit.

EXPLICIT ARGUMENTUM.

IN CHRISTI NOMINE

INCIPIT

LIBER OPUSCULORUM ODORANNI MONACHII

OPUSCULUM PRIMUM.

Postquam a Valentiniano imperatore Franci a Sicambria expulsi, in extremis partibus Rheni fluminis habitare cœperunt, comuni consilio elegerunt sibi regem Faramundum nomine, filium Marchomiris, qui fuit de stirpe Priami Trojanorum regis. Mortuo vero Faramundo, Clodionem filium ejus regem sibi fecerunt; quo defuncto, Meroveus filius ejus in regno sublimatus est. Illo quoque obeunte, filius ejus Childericus regnum suscepit. Post cujus discessum, filium illius Chlodoveum ingenio callidum, armis bellatorem strenuum, et consilio prudentem, Franci sibi regem statuunt. Hic adhuc paganus duxit uxorem Christianam, nomine Chrochildem, filiam Chilperici regis Burgundionum, fratris Gundebodi ducis, quorum pater Gundoveus rex Burgundionum fuit. Postquam vero Chlodoveus rex, uxore sua exhortante, et sancto Remigio Remensium episcopo prædicante, sub sanctæ Trinitatis nomine baptizatus est, eo jubente, Chrochildis regina ad meridianam plagam urbis Parisiacæ, interposito Sequana flumine, in honore sanctorum apostolorum Petri et Pauli monasterium mirifico opere construxit. Debellatis autem Chlodoveus multis et magnis regibus, mortuus est in pace, et sepultus est in jam dicta basilica sancti Petri, ubi et beata Genovefa consepulta manet. Mortuus est autem anno quinto postquam Alericum regem Gothorum interfecit, anno trigesimo regni sui. A transitu vero sancti Martini usque ad transitum Chlodovei regis, fuerunt anni CXII. Post mortem quoque ejus, quatuor filii ipsius, Theodoricus videlicet, et Chlodomiris, Childebertus, et Chlotarius, regnum ejus inter se diviserunt. Adhuc autem Chlotario juniore, tribus fratribus defunctis superstite, soror ejus Theudechildis nomine, eo favente, in conspectu Sennensis urbis, ad instar illius quod genitores ejus Parisiis construxerant, in honore supradictorum apostolorum monasterium edificavit; et ut sub sancta religione et abbatis imperio ibidem monachi Deo cunctis diebus deservirent, instituit; corpusque suum ibidem sepulture tradere mandavit. Quicquid vero citra Ligerim, id est in

Francia, vel ultra Ligerim, id est in Aquitania, sive de possessore seu de adquisito habere potuit, eidem casæ Dei sub titulo testamenti condidit. Quod si quis ad plenum nosse cupit, si ipsius monasterii, ut sunt, reserata illi archiva fuerint, pro certo nosse poterit. Tunc temporis pene per universam Galliam Fortunatus presbyter, natione Italus, vir disertissimus, clarus habebatur. Hic postquam Chlotarius rex hominem exiit, ejusque filius Sigebertus regnum suscepit, quædam quæ apud nos habentur, in ipsius Sigeberti laude et Brunehildis reginæ opuscula edidit (†6). Domna vero Theudechildis regina, quanto pietatis fonte redundaverit, quamque laudabilem

vitam duxerit, idem Fortunatus scribens ad illam, luculenter versibus exsequitur.

Incluta progenies, etc. ut in Fortunati editionibus. Item epitaphium Theudechildis.

Quamvis auratis, etc. ut in edd.

(Postea sequitur in codice aliud epigramma de Theudechilde, quod non inveniëbam inter Fortunati carmina. Sic autem se habet :)

Hunc regina locum monachis construxit ab imo
Theuchildis rebus cõbilitando suis.
Cujus nunc licet hoc corpus claudatur in antro,
Spiritus astrigero vivit in axe Deo.
Implorans rectis pastoribus euge beatum.
Det rapientibus hinc heu mala digna Deus?

OPUSCULUM II

Continetur secundo opusculo Chronicon Odoranni, quod ex hoc ipso codice edidit Chesnius inter scriptores rerum Franciarum, tom. II, ideoque a nobis prætermittitur.

OPUSCULUM III

Domino sacro-sancto et pie semper in Christi visceribus recolendo, monasterii sanctissimi martyri, Dionysii abbati WILLELMO, ejus nimium cupidus honoris frater, ODORANNUS præsentis ævi prospera, et æternæ felicitatis gaudia.

Cum omnium Veteris et Novi Testamenti Scripturarum series, fide, spe, et charitate colendum Deum insinuet, atque majorem horum esse charitatem Apostolus aperte demonstrat, dilectione Dei et proximi ipsa charitas adimpleri evidenter dinoscitur, si secundum præceptionem divini eloquii Deum toto corde, tota anima, tota virtute, et proximum tamquam nos ipsos amamus. Nam quamvis hoc quod ait apostolus Jacobus, si quis totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus, minus studiosos lateat, tamen hoc unum de charitate, quæ Deus est, illum dixisse, pervigili lectori patebit, si Pauli apostoli ad Romanos scribentis subtilissimo mentis oculo verba prospexerit, ubi ait: Nemini quicquam debeatis nisi ut invicem diligatis: qui enim diligit proximum, legem implevit. Nam non adulterabis, non occides, non furaberis, non falsum testimonium dices, non concupisces rem proximi tui, et si quod est aliud mandatum, in hoc solo instauratur, Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Cujus charitatis ardore succensus in tantum, reverentissime Pater, fervere dinosceris, ut non solum benivolis, verum etiam propriæ saluti contrariis, admirabilis videaris. Prælationis quoque honore inter domesticos suffultus, nequaquam extolleris, sed sic inter eos quasi unus ex ipsis; et mœrentibus atque in amaritudine positus, haud segniter compatiendo, similis cum Apostolo effici non vereris. Quod erga parvitatem meam te fecisse non ambigit quicumque me facie novit. Nam cum invidorum astutia universus pæne orbis contra me conspirasset in tantum ut, cupiditate prævalente, audientia mihi denegaretur, mox ut limina almi Dio-

nysii adtingere merui, honorabiliter ultra quam pusillitatem meam decebat suscipere, et in ipsa congregatione una cum voluntate omnium fratrum me non ut inquilinum et hospitem, sed ut civem et domesticum dignatus es deputare. Postquam vero a domno Ingone abbate, divinitate propitia, accessiri merui, muneratum me diversis donis, cum maximo honore propriis locis reddidisti.

Unde quid digne tibi retribuam non invenio; quia si omnes capilli mei verterentur in linguas, non valerem verbis explicare tibi debitas gratias. Sed ne ingratus examussim inveniar, unum quiddam cujus homo ignorat pretium tibi impendo, dum frequenter calicem salutaris accipiens, et nomen Domini invocans, pro salute tua hostiam salutarem supernæ majestati offero. Præterea quia negligentia sacerdotum et cupiditate rei publicæ curam gerentium, curiosi sectantes quos Apostolus denotat, et delatores quos mundanæ leges omnino excludunt, impune sæviunt, et ob hoc frequentes conspirationes et perjuræ circumquaque, et quod sine maximo cordis mœrore dici non potest, in ordine ecclesiastico ebulliunt, huic errori contraria de regulis ecclesiasticis sumpta, dignum putavi tibi mittere pauca. De reparatione quoque sacerdotis mihi huic operi certum quiddam addere placuit, quatinus si hujus rei quæstio forte ab eruditis ventilata fuerit, quid super hoc sanctitati tuæ decernendum sit, noverit. Vale.

(Sequuntur hæc in codice contra crimen calumniae
1. ex decretis Innocentii; 2. ex concilio Carthaginiensi; 3. ex Capitularibus Caroli Magni; 4. ex concilio Chalcedouensi; 5. ex libro ix legis Ro-

(†6) Exstant hæc in Fortunati editionibus.

(17). *Quintum hoc tantummodotestimonium A*
ribimus :)

quid iratus crimen aliquod temere cuilibet
it,convicium non est pro accusatione habend
d præmisso tractandi spatio, id quod iratus
er scripturam se probaturum esse fateatur.

fortasse resipiscens, post iracundiam quod
irare aut scribere fortasse noluerit, non ut
iminis teneatur. » Item. « Nisi inscriptione
ta, reum quemquam non fieri, nec ad judi
chiberi; quia sicut convictum pœna constrin
st accusatorem, si non probaverit quod obje
um. » Non credendum est eorum confessioni
alios, qui in criminibus accusantur, nisi se
robaverint innocentes; quia periculosa est
tti non debet rei adversus quempiam confes
tem. « Ante inscriptionem nemo vocetur cri
is. Nam inscriptione per ordinem facta, tunc
suspiciendus est reus; ea tamen ratione ut
cusati quam accusatoris dignitas æstimetur;
nquamque ante discussionem ita iudex faciat
ri, ut eorum natales aut dignitas patiantur.
is qui crimina sua in quæstione confessi sunt,
si dicere voluerint, a iudice non credatur :
re legibus constitutum est, ut spontanea pro
e reus reum non faciat; neque illi de altero
ir, qui se criminis esse confessus est. »
Servus dominum accusans, non solum au
s non est, verum etiam puniendus, nisi forte

dominum de crimine majestatis tractasse proba
verit. » Item. « Si servus dominum aut amicus vel
domesticus sive libertus patronum accusaverit, vel
detulerit cujuslibet reum, statim in ipso initio ac
cusationis, gladio puniatur; quia nos vocem talem
extingui volumus, non audiri; nisi forte dominum
aut patronum de crimine majestatis tractasse pro
baverit. »

(6. *Ex concilio Agathensi; 7. ex decretis Silvestri*
papæ; 8. ex concilio Carthaginensi, quæ omnia
omittimus; 9. Hæc demum habentur quæ uscri
bimus.)

De accusationibus vel inscriptionibus constitutum
est ab imperatoribus Theodosio et Constantino, Ar
cadio, et Honorio, vel ceteris, contra improbos ac
cusatores, ut in falsis criminibus eos accusare non
delectet. Igitur ego illa adversum te in rationibus
publicis adsisto. Si injuste interpellavero, et victus
exinde apparvero, eadem pœna, quam in te vindic
care pulsavi, me constringo atque conscribo parti
bus tuis esse damnandum atque subiturum. Et pro
rei totius firmitate manu propria firmo, et honorum
virorum iudicio roborandum trado.

(10. *Ex Gregorio papa ad Secundinum; 11. Ex epi*
stola Isidori episcopi ad Massonem episcopum,
quæ incipit: veniente ad nos famulo vestro;
12. Ex concilio Ancyrano. Denique concluditur
Odoranni epistola his versiculis.)

Hic monachis longos tribuas pia vota per annos
Et maneat pastor ne lacerentur oves.

OPUSCULUM IV

nino fratri et consacerdoti EURARDO syncellytarum infimus frater ODORANNUS quicquid sibi.

omnis medicina aut ex similibus aut ex C
riis fiat, ut comperi, tua fraternitas non igno
od vero qualiter ex similibus et dissimilibus,
nec ex toto similibus, neque ex toto dissimi
mnis harmonia jungatur, licet ætate et me
e præcedas, a me doceri cupis. Ne ægre feras,
nde Pater, si differo; quia quod petis, nisi
non est tuæ ætatis neque validudinis. Suffi
bi in quantum facultas suppetit, regularium
um initia et fines, ascensiones, nec non et
nsiones in monochordi plana superficie nosse,
vium auctorumque sonorum demulceri dulci
lamina. Ceterum quæstionum tuarum non
mor, quid de prævaricatione Salomonis Au
nus doctor egregius senserit, quidque interpre
sator divinæ legis Hieronymus de ejus pœ
ia scripserit, vel ubi illum catholicæ fidei de
r Ambrosius sanctum appellaverit paucis in
o.

expositione libri Genesis ad litteram, libro x
stinus de eo: « Salomon, inquit, vir tantæ
tiæ, numquidnam credendum est quod in
serorum cultu credidit esse aliquid utilitatis?

Sequens legis Romanæ tractus non exstat in
n legis editione apud Cancianum tom. IV,

Non; sed mulierum amori ad hoc malum trahenti
resistere non valuit, faciens quod sciebat non esse
faciendum; ne suas quibus deperibat atque deflue
bat delicias contristaret. » Item Hieronymus in libro
explanationum super Ezechiel xiii: « Domini, in
quit, Israhel eorum qui animo conspiciunt Deum,
ostenditur domus, hoc est templum, quod Ezechiel
situm in monte conspexit. Et non solum in monte,
sed, sicut nunc dicitur, in summitate montis. Quam
nequaquam illam putemus, quæ a Salomone con
structa narratur in Regem et Paralipomenon libris;
illa enim alterius ordinis atque mensuræ est, et in
singulis magnam habens diversitatem; tantumque
inferior templo quod nunc ostenditur Ezechieli, ut
non solum cultores ejus vel æditui, sed et ipse fabri
cator ejus Salomon peccaverit, et offenderit Deum,
licet postea egerit pœnitentiam, scribens Proverbia
in quibus ait: Novissime ergo egi pœnitentiam, et
respexi ut eligerem disciplinam. » Ambrosius quo
que in libro Hexameron mentionem ipsius faciens
« quoniam, inquit, et elephantos vides tibi subditos,
et leones subjectos, nosce te ipsum, o homo, quia
non ut ferunt Apollinis Pythii, sed Salomonis
ubi liber ix legitur p. 490-494. Similia tamen his
dicuntur in Cod. Theodos. ix, 1, 19.

saukti est, qui ait: Nisi scias te, formosa inter mulieres. »

De abortivis vero fœtibus, postquam in uteris matrum vivere cœperint, quod originalis peccati pœna teneantur obnoxii, sanctus Augustinus in libro quem De fide ad Petrum diaconem scribit, inter cetera sic ait: « Firmissime tene, et nullatenus dubites, non solum homines jam ratione utentes, verum etiam parvulos, qui sive in uteris matrum vivere incipiant, sive jam de matribus nati, sine sacramento sancti baptismatis, quod datur in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, de hoc sæculo transeunt, ignis æterni sempiterno supplicio puniendos; quia etsi peccatum propriæ actionis nullum habuerunt, originalis tamen peccati damnationem carnali conceptione et natalitate traxerunt. » In libro quoque Enchiridion idem doctor scribens ad Laurentium, de hac quæstione plenissimo disputat.

His ita explicitis, restat de origine animarum solutio quæstionis. Quam ne modum epistolæ excedens, æmulis qui dum mihi detrahunt, semetipsos illudunt, susurrandi occasionem præbeam, præscriptis auctorem nominibus, separatim subnectam. Illud vero beati Gregorii papæ universalis, quod ad Secundinum reclusum scribit inquit: « De origine animæ inter sanctos Patres requisitio non parva facta est; sed utrum ipsa ab Adam descenderit, aut certe singulis detur, incertum remansit, eamque insolubilem professi sunt esse quæstionem. Si venerit in manus tuas dulcissimam mihi charitatem tuam non moveat; quia, ut verbis ipsius qui habitaculum exiit Spiritus sancti loquar, nos affirmare nolumus, quod a pertestimoniis non approbamus. » Cassiodori etiam librum De natura animæ, et primum Sententiarum librum Isidori legere ne pigrescis. Sed ne diutius diversorum opiniones librando, in his moras videar innectere, quid Isidorus in

A libro De definitionibus ecclesiasticorum dogmatum senserit; quidque de hujusmodi quæstione discretissimus versificator Prudentius scriptum reliquerit, articulus demonstrabit. Vale in Christo, monachorum gemma fulgida, et ora pro me.

Sequitur Isidori de origine animæ: Nihil incorporeum et invisibile usque humana substantia. Deinde versus Prudentii:

Occurrit dubitans hic dissertator, et illud; usque:

Numen non liceat, plenum sibi semper et in se.

Deinde pergit Odorannus. Huc usque finis quæstionis steriliæ de origine animæ. Cæterum propagationem humani corporis tradunt naturalium scriptores rerum quadraginta et sex dierum numero perfici: quia videlicet sex a conceptione diebus lactis habeat similitudinem, sequentibus novem convertatur in sanguinem, deinde duodecim solidetur, reliquis decem et octo formetur usque ad perfecta liniamenta omnium membrorum; et hinc jam reliquo tempore usque ad tempus partus magnitudine augeatur. Sex autem, et novem, et duodecim, et decem et octo, quadraginta quinque faciunt: quibus si unum adjecerimus, id est ipsum diem conceptionis, XLVI inveniemus. Id ipsum et nomen Adam, qui quatuor litteris scribitur, significat. Nam ἀρκτος, quod est septemtrion, ab alpha incipit; et δόσις, quod est occidens, a delta incipit; et ἀνατολή, quod est orient, ab alpha incipit; et μεσημβρία, quod est merities, a mi incipit; quæ sunt quatuor partes orbis ab his quatuor litteris incipientes; quæ litteræ, si in computo Græco considerentur, XLVI faciunt; nam alpha unum, delta quatuor, iterum alpha unum, mi quadraginta, qui simul ducti XLVI reddunt.

Hæc quoque qui legitis, rogo, reddite verba salutis, Nam mihi charta levis, pondus amoris erit.

OPUSCULUM V

Dimidiæ parti animæ suæ, fratri et consacerdoti ROTBERTO, peccatis maximis obvolutus frater ODOBANNUS quicquid amico amicus.

Quod vere amicitia sit animorum societas, testatur, reverende frater, dulcior mihi melle dalcissimo, perfectissima tui animi charitas, quæ me in tribulatione nuper posito non solum non erubuit, verum etiam ex pii cordis intimo lacrymas sæpe fundendo, et frequenter supernæ majestati hostiam laudis immolando, semper tremendum judicem, ut spero, mihi placatum reddidit. Nunc vero quia in retributione tanti benefici nequaquam ignava opum pondera, quibus ad facinus nihil instructius cum habendi sitis incanduit, ad moritum nihil vilius cum ea sibi victor animus calcata subjecit; neque axiomata philosophorum, Stoicorumque sophismatum cavillationes, sed, quod his melius æstimas, recte modulandi notitiam a me tibi demonstrari postulas, pandam tibi evidenter in quantum dederit superna pietas. Et

primo musicarum chordarum nomina alphabeto continuo insignita præfigam: et sic demum regularium modorum nomina cum formulis subnectam. Nomina vero chordarum idcirco tibi designo, ut si forte, auxiliante superna gratia, notitiam modulandi in regulari monochordo obtinere valueris, quot intervallis toni inter se differant, dinoscere possis.

Sequitur mediocre opusculum de tonis musicæ, cum musicis notis, etc., quam ego lucubrationem peritæ ejus artis, cujusmodi de medio ævo erat, vulgandam aut illustrandam relinquo. Sic autem concludit Odorannus.

Ecce tibi, bone vir, protelata sed ut spero non inutili parenthesi, recte modulandi formulis levius quam potui traditis; restat ut si ad altiore scientiam artis musicæ pervenire non potueris, saltem totum monochordum quinque tetrachordis in tribus

us, diatonico videlicet, chromatico, et enharmonico, constare noveris; quorum primum dicitur *meson*, secundum *synemmenon*, tertium *synemmenon*, quartum *dizeugmenon*, quintum *hyperboleon*. Symmetria vero non, ut aliqui volunt, sex, sed quinque prima est *diatesseron*, constans *epitrita prosolantia*, id est sesquitercia, ut est III ad II. Secunda *diapente*, constans *hemiochia*, id est sesquialtera III ad II. Tertia *diapason* constans *dupla*, III ad II. Quarta *diapason* et *diapente*, *composita*, ut est VI ad II. Quinta *bis diapason*, *quadrupla*, ut est VIII ad II. Epogdous est tonus, vicem obtinens puncti, constat *stava*, ut est VIII ad VIII. Fit autem *diapente* consonantia in duobus tonis, et minori semitonio. *Diapente* in tribus tonis, et semitonio *tripla* in tonis quinque, et duobus semitonioribus. Ac per hoc *diatesseron* quattuor, *diapente* quinque, et *diapason* continet chordas octo. *Diapente* autem cavendum est cantori præscriptorum formulis, ut omnis cantilena aut cum

A sua differentia incipiat, aut *epogdous*, id est tono, vel pleno enharmonio, id est duobus tonis, seu *diatesseron* vel *diapente* ab ea differat. Si vero vis nosse quid sit differentia: differentia est similitudo rerum quaedam dissimilitudo; vel, differentia est sufficiens discretio ad id quod susceperis discernendum.

Habes igitur, o mi dulce solamen laborum Rotberte, recte modulandi notitiam brevi schedula comprehensam, et utilitati multorum, si in ea non segniter studuerint, aliquantulum profuturam. Quæ si in æmulum manus devenerit, et eam, occulte lectitantes, publice subsannaverint, suas sibi componentes si valuerint, illud beati Augustini dictum meminerint: Necessè est a pluribus plures fieri libros, diverso stylo sed non diversa fide. Commoneo autem te et hortor ut orationum tuarum pennis me subleves. quatinus vincula criminum meorum, quibus, accusante propria conscientia, miserabiliter constringor, absolvi merear, Deo miserante, et aliquid memoria dignum posteris relinquere. Vale in Christo, custos mei animi, ut credo.

OPUSCULUM VI ⁽¹⁸⁾

De caritatis vinculo sibi conexis fratribus in monasterio sancti Leodegarii, obedientiæ pedem magistræ am sequentibus, Valcherio atque Rotberto, misericordia Dei indigens frater Odorannus quidquid

in et pæne difficillimam rem, quam a me vultis, nequaquam ad præsens climare arem, nisi, sisus de Dei auxilio, vestris orationibus, ad id quod petitis, me extendi sperarem. Cum intra flumen Ararim, in castello quod dicitur, cum Gilduino archiepiscopo (19), lerudiendum suscepi, maneam, et liberalium libris et instrumentis caream. Sed quia, ut videmus, nil tam difficile est quin facile fiat, lenis quisque faciat, repetita memoria voluntæ pro posse satis faciam.

Consonantiam monochordi regularis, dulcissimi qua vos instrui postulatis, salva auctoritate atris domni Boethii, taliter agere potestis. *Nervus* dividi vel commensurari in sua natura non potest, adhibeatur lignum quadratum, et pleniter expolitus usque ad unguem expolitum, cujus longitudo plus minus duorum manualium pedum, latitudo illius plus minusve unum possideat palmi, cuius ligni capita, assumpta geometricali circulo, duæ circumducantur sphaeræ sint unius mensuræ. Deinde adhibeatur diligenter perpolita, quæ, a centro primæ usque ad centrum secundæ cum omni cautela, rectum diametrum ipsorum circularum nervorum adhibeatur circinus, et, inferiori sive superiori parte circularum aptatus, ita ultimos nervorum diametrorum tangat, ut iterum alia

diametra per crassitudinem illius ligni efficiat. Ab his deducatur recta linea, quæ primæ lineæ diametrorum priorum matris sit par; tali cum cautela, ut inter se et alteram spatium mensuræ unguis digiti auricularis efficiat. Quæ plana superficies vim lineæ continens, taliter ut commensuretur, necesse est. Adhibita cum circino regula, dividatur in duas æquas partes. Iterum eadem duæ partes dividantur in alias duas, ita ut ipsa plana superficies tota dividatur a diametro usque ad diametrum in quatuor æquas partes. Nete hyperboleon (20) igitur nervus obtineat finem dimensionis tertiæ, et usque ad diametrum in octo partes dividatur, eique sua octava pars ut novenarium impleat numerum superaddatur; sicque tonus in sesquioctava proportionem inter nete hyperboleon et paranete hyperboleon constituitur. Simili modo ut trite hyperboleon perficiatur, sesquioctavæ proportionem a paranete hyperboleon usque ad destinatum sibi punctum regula servetur.

Semitonium vero quod restat ad diatesseron consonantiam perficiendam, sive ad tetrachordum hyperboleon implendum, investigatione hujusmodi est agendum. Dividatur cum circino hyperboleon chorda in tres æquas partes, et ipsa ejus tertia pars illi ut sesquiterciam proportionem efficiat superaddatur; sicque totus nervus nete diazeugmenon appellabitur.

(19) Nempe Ecclesiæ Senonensis, ab anno 1032.

(20) Hæc et sequentia vocabula recitantur etiam ab Euclide, p. 3, nec non a Boethio, lib. 1, cap. 20 usque 25.

hæc Odoranni opusculum intelligendum, quibus proderit quam conferre, præter Boethii introductionem harmonicam, inter musicæ antiquæ a Meibomio editos.

expedit. Adhibeatur iterum circinus ad diazeugmenon tetrachordum componendum, et nete diazeugmenon locum semitonii obtinens in octo partes dividatur; et sesquiocitava ei sua pars obtinens toni spatium ad paranete diazeugmenon componendam addatur. Quod si quis levius et absque maximo labore agere voluerit, nete hyperboleon in duas æquas partes dividat, et medietatem ejus eidem addat, ut diapente consonantiam constantem tonis tribus et semitono minore reddat. Idque de paranete hyperboleon faciat, ut trite diazeugmenon ad eam diapente consonantiam facientem obtineat. Quæ ratio in reliquis tonis componendis servetur, eo tenore ut in diapente consonantia, quæ sesquialtera proportione constat, tres toni cum semitono minore, ut diximus, habeantur. Hujus siquidem diazeugmenon tetrachordi quæ sit finalis videatur. Dividatur ad instar prioris tetrachordi nete diazeugmenon circino in tres æquas partes, et tertia pars ei superaddatur; sicque tota residua chorda paramese vocabitur.

Tetrachordum vero synemmenon taliter est metiendum. Spatiolum illud quod constat inter duas lineas, quæ altrinsecus singula diametra possident, partiatur æqua dimensione in longitudinem, ut inferiorem partem diazeugmenon, et superiorem sortiatur tetrachordum synemmenon; et eum locum, quem retinet paranete diazeugmenon ad nete diazeugmenon, habeat nete synemmenon, toni scilicet distantiam; qui tonus jungat hyperboleon tetrachordum cum diazeugmenon tetrachordo, et disjungat synemmenon ab hyperboleon, et pæne una eademque sit paranete diazeugmenon, et nete synemmenon. Simili modo trite diazeugmenon obtinens distantiam toni, et paranete synemmenon pæne una habeatur. Ut vero trite synemmenon per consonantiam sumatur, trite hyperboleon in duas partes dividatur, et sesquialtera proportio spectetur. Hanc sequitur mese, potestate et nomine media, junctarum et mediarum tetrachorda connectens. Huic proxima lychanos meson sesquiocitava constituitur, proportione sumpta a paranete diazeugmenon per consonantiam diapente. Ad hanc moduletur tonus parhypate meson, sesquialteram modulationem servans ad trite diazeugmenon. Finis vero hujus meson tetrachordi semitonium demonstrans ut inveniat, meson nervus tripartitur, et sui tertia pars ut consonantiam diatesseron efficiat illi addatur. Lychanos quoque hypaton dudum continens quartam partem totius lineæ, quæ ab hypate meson sesquiocitava proportione distare videtur, ad meson sesquialteretur. Ad instar vero hujus, ad lychanos meson diapente consonantiam servans, et ab eo tono differens, per hypate hypaton constituitur. Hypate autem meson tripartitur, ut hypate hypaton semitonium continentem, sesquitertia proportione operetur. Ad hanc proslambanomenos, quæ et sinistra spherulæ diametrum possideat, tonum et ad meson diapason.

(21) *Glossa in codice*: Magadam, quam nos sesquisphærium, id est quartam partem spheræ, dici nominant.

A Hactenus de diatonico genere, quod est natum et durius. Ceterum duo genera reliqua tali sunt metienda. Dividatur cum circino spatium tinens tonum, quod est nete hyperboleon et paranete hyperboleon, æqualiter, et sui medietas illi addatur et ubi circinus pedem fixerit, paranete hyperboleon chromatica constituitur. Trite vero diatonica sit et chromatica. Et in enharmonico sit paranete hyperboleon enharmonica, quæ hyperboleon diatonica. Semitonium vero diatonici generis dividatur in enharmonico genere paranete et diesi; et hæc sit trite hyperboleon enharmonica. Illud quoque sciendum, quod omnis nete hyperboleon mese et mese et hypate et proslambanomenos tribus generibus sint immobiles, et initia tetrachordorum operentur; et quod diatonici generis constet duobus conis et semitono, et chromatici cum genus tribus semitonii incompositis, et trite et minore compositis, enharmonicum duobus incompositis, et diesi et diesi.

B His ita dispositis, humili mente deosco salutem vestram, amantissimi fratres, ut mei ministerium orationum vestrarum remigiis me in salo benedictis ævi laborantem sustentetis, quatinus peremerar, auctore Deo, ad portum æternæ salutis quis vero initia et fines, nec non ascensio et descensiones, differentiasque tonorum ad per nosse desiderat, epistolam fratri et consacerdoti Roberto a me scriptam studiosè sibi legat, et lectas descriptiones cordis oculo contemplante letet felices.

C *Deinde superpositis notis musicis, habentur hi versus*
His poterit sollers signatum discere cantum
Schematibus super adscriptis sine voce magistri
Si magada (21) chordam discriminet in monocordo
Hæc etenim repetit vocis reflexio grata
Symphoniis pariterque tonis diaschismate hinc

Postea Salutatio apostolorum, ut inscribitur, inter cum notis musicis:

Ave, mundi lumina,
Petre, Paule, sanctissima;
Quorum alter patibulo crucis
Conjunctus magistro, alterque
Ensis jugulo locatus cæli solio
Mundi gubernat machinam
Jam pæne fini proximam.
Pescite nobis miseris, quos gravat
Moles criminis, ut vobiscum
Perpetua perfruamur lætitia.

Sequuntur diagrammata varia musica. Postremum sequitur auctor.

Omniium consonantiarum ratio.

D Sciendum est quia proportio, id est compositio numerorum, quæ appellatur in arithmetica tertiam, id est altera tertia, secus enim dicitur appellatur in musicis diatesseron, ex duobus quattuor, quia, duobus in medio consistentibus extremi sibi invicem copulantur, ut est octonarius ad senarium: octonarius enim habet in se totam tertiam, et ejus tertiam partem, id est binarium. Similiter quæ in arithmetice hemiola sive altera, id est altera dimidia, appellatur in musicis

nte, ut est novenarius ad senarium. Habet enim
 rarius totum senarium, et ejus medietatem, id
 rnarium. Et quæ in arithmeticeis dupla, in mu-
 appellatur diapason, ut est duodenarius ad se-
 m; habet enim duodenarius totum senarium
 . Et qui epogdous, id est vicem obtinens pun-
 l unitatis in arithmeticeis, appellatur tonus in
 is, ut est novenarius ad octonarium; habet
 novenarius totum octonarium et ejus octavam

A partem, id est unitatem. Tripla vero proportio in
 arithmeticeis, appellatur diapason et diapente in
 musicis, ut est XVIII ad senarium; habet enim
 XVIII senarium triplo, bis autem duplum. Item qua-
 druplum in arithmeticeis, dicitur bis diapason in
 musicis, ut est XXIII ad senarium, habet enim
 XXIII totum duodenarium duplo, et senarium qua-
 druplo, ut subjecta formula demonstrat. *Sequitur
 in codice diagramma.*

OPUSCULUM VII

Aremberto fratri Odoramnus plura salutis.

lectabilium quæstionum tuarum stimulatus af-
 us, hæc tibi pauca reddo devotus, Amalarius Lug-
 nensis Ecclesiæ sacerdos, in suis opusculis respon-
 um beati Gregorii, cujus est initium « Aspiciens
 rge » reprehendens, miratur quod in ullo pro-
 arum verba ipsius responsorii continua, ut sunt,
 me repperiantur. Qui si subtili mentis oculo
 buisset, profecto non solum in nocturnis, verum
 n in diurnis officiis ejusmodi ratione composita
 ulla pervidisset, ut est « dicit Dominus, ser-
 es mei. » Sed licet vas electionis et habitaculum
 itus sancti domnus Gregorius defensione nostra
 egeat, nos tamen minus studiosis, quid super
 sentiamus, paucis elucidamus. Aspiciens a longe
 audis *ego Gregorius*), id est, contemplatus post
 ta tempora adventum Christi, ecce video Dei
 ntiam venientem, id est, oculo veræ fidei intueor
 letum illud quod ait Psalmista: « Excita, Domine,
 ntiam tuam, et veni, ut salvos facias nos. » Et ut
 Isaias propheta: « Ecce nomen Domini venit de
 in quo. » Et nebulam totam terram tegentem
 audi *video*), id est gloriam Domini totum mundum
 lentem; quemadmodum sapientia Dei Patris in
 e sui fatetur: « Ego feci in cælis ut oriatur lumen
 efficiens, et quasi nebula texi omnem terram. » It
 am ei (subaudis *cuncti fideles*), id est, prævenite
 i Psalmista faciem ejus in confessione; et dicite,
 st, corde credite et ore confitemini, cantantes et
 dentes in cordibus vestris Domino. Nuncia nobis
 es ipse qui regnaturus es in populo Israhel, id
 demonstra nobis per prophetas tuos nativitatem
 m sive judicium futurum, ostendendo nobis mi-
 cordiam tuam, ut salvi simus; vel, salutare tuum
 is notum faciendo, qui regis Israhel, id est viros
 antes Deum. Illud vero, carissime frater, sollerter
 uendum est, quod in psalmis vel prophetis futu-
 n tempus pro præterito, et præteritum pro futuro,
 ssens quoque pro præterito vel futuro, præter-
 imque et futurum pro præsentem ponitur. Si qui
 splificent ista, perquirat sibi utiliora.

Præterea solvendo quæstionem dramatis, festine-
 us ad mysticam interpretationem Sunamitidis.
 rachma, mæ, primæ declinationis, genus est pon-
 eris, et est octava pars uncie, et appenditur scri-

B pulis tribus. Drama, tis, tertie declinationis, latine
 dicitur fabula. Inde modulatur antiphona in honore
 hujus virginis: *Frequentate nobis dulcia cantica dra-
 matis; quam nos Canticum canticorum dicimus Sa-
 lomonis, in quo, post multa sub persona Ecclesiæ,
 sancti Dei Genitrici congrua recipiendo, in ejus
 admiratione taliter proclamata synagoga: « Revertere,
 Sunamitis, revertere, revertere, ut intueamur te. »*
 Frequens proclamatio insinuat quod nimius ardor
 vivendi eam versetur in uniuscujusque fidelis animo.
 Per Sunamitidem ergo, quæ, ut in Regum libro legi-
 tur, in universa terra Israhel ad serviendum regi Da-
 vid perquisita, inventa est pulchra nimis, in cujus
 etiam sinu rex quiescere dicitur, beata et semper
 Virgo Maria figuratur, in cujus sinu Rex cælorum,
 quiescere creditur; et ex cujus immaculato utero,
 homo factus pro salute nostra, idem, Deus et homo,
 quasi rex de cubiculo suo processisse prædicatur.
 Recte autem de Sunamitide legitur: « Rex vero non
 cognovit eam, » quia beata Virgo Maria, virgo ante
 partum, virgo post partum, et virgo in partu, abs-
 que commixtione virili Deum et hominem nobis
 ineffabiliter protulit.

Alioquin, ea quæ de Sunamitide figuratim protu-
 limus, restat ut de sancta Dei Ecclesia non habente
 maculam neque rugam mystice intelligamus. Dum
 enim de divinis Scripturis intellectum alicujus my-
 sticæ significationis exsculpere Deo donante nitimur,
 una cum Christi discipulis spicas manibus confrica-
 mus. Sunam, juxta veram Hebraicorum nominum
 interpretationem, *altitudo* interpretatur; unde Abi-
 sag, inter filias Hierusalem speciosa, quæ *voluntatis
 ignorantia* interpretatur, orta fuisse describitur;
 quam David rex, qui *fortis manu* interpretatur, suo
 lateri sociasse, sed eam minime cognovisse legitur.
 Adonias vero qui *senior* dicitur, per manum Beth-
 sabe, quæ *domus septem*, sive *domus abbatizan-
 tium* interpretatur, eam suo conjugio postulasse di-
 noscitur. Hic per manum Banaiæ, qui *instructor*
 sive *ædificator* dicitur, Joiadæ filii, qui *sapiens* in-
 terpretatur, interfectus esse scribitur. His paululum
 intermissis, Deo ducente, secundum capacitatem
 ingenioli nostri, redeamus ad solutionem mysticæ
 propositionis.

Per Sunam, quæ *altitudo* interpretatur, æterna Dei sapientia, id est Verbum Patris, per quod facta sunt omnia, recte intelligitur; de quo per Psalmistam dicitur: «Verbo Domini cœli firmati sunt;» et: «Omnia in sapientia fecisti;» de quo et per Salomonem dicitur: «Omnia sapientia a Domino Deo est, et cum illo fuit semper, et est ante ævum.» Cujus etiam excellentia Apostolus, usque ad tertium cœlum raptus, mente contemplatus, proclamat: «O altitudo divitiarum sapientiæ et scientiæ Dei! quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, et investigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit, aut quis prior dedit illi et retribuetur ei? quoniam per ipsum, et cum ipso, et in ipso sunt omnia; ipsi gloria et imperium in sæcula sæculorum.» Per Abisag vero, quæ *voluntatis ignorantia* interpretatur, sancta electorum Ecclesia designatur, de qua per Salomonem dicitur: «Felix sterilis, et incoinquinata! quæ nescivit torum in delicto, habebit fructum in respectione animarum sanctarum.» De qua etiam Anna mater sancti Samuhelis, fœcunditatem synagogæ, et sterilitatem ejus ad tempus; demum vero futuram Ecclesiæ fœcunditatem, et synagogæ sterilitatem attendens, prophetando intulit dicens: «Sterilis peperit plurimos, et quæ multos habebat filios infirmata est.» Quia revera, cærimoniis et animalium victimis veteris legis cessantibus, mater nostra sancta et immaculata Dei Ecclesia per fidem credentium et sacri baptismatis regenerationem Deo cottidie filios gignere non desinit. Porro per David regem, qui *fortis manu* interpretatur, Dei Filius, qui vicit diabolum et mundum, recte intelligitur; de quo per Danihelem dicitur: «Aspiciebam in visu noctis, et ecce in nubibus cœli quasi Filius hominis veniebat: et datum illi regnum et honor; et omnis populus, tribus, et linguæ illi servient: potestas ejus potestas æterna, quæ non auferetur; et regnum ejus, quod non corrumpetur.» Hominem etiam paradiso restituit, ut Psalmista ait: «Tu es, Domine, qui restitues hereditatem meam mihi.» Specialiter vero hereditas nostra dicitur Christus, ut idem Psalmista canit: «Dominus pars hereditatis meæ;» et: «Beata gens, cujus est Dominus Deus ejus.» Qui ut nos hereditatem Dei esse ostenderet, subjunxit: «Beatus populus quem elegit Dominus in hereditatem sibi!» His itaque dictis, vertamus stilum ad ordinem narrationis.

Per senectutem regis David bene intelligitur ultima pars præsentis sæculi, in qua Deus pro nobis homo dignatus est fieri. Per mortem vero ejus significatur vera mors Christi pro nostra redemptione in cruce pendentis. Porro per Sunamidem, quæ in omnibus finibus Israel perquisita inventa est nimis pulchra, quæ etiam regio lateri admixta eum fovisse, et in cujus sinu rex quievisse scribitur, sancta universalis Ecclesia, ut jam diximus, figuratur; quæ, de omnibus gentibus congregata, per unitatem fidei Christo vero Regi creditur conjuncta, ut ait Psalmi-

(22) *In margine scilicet Odorannus.*

sta: «Adstitit regina a dextris tuis investitu deaurato, circumdata varietate.» In vestitu deauratione, cruor per quem redempti sumus sanguinis Christi, seu unctio chrismatis sacri; et in circumdatione varietatis, signatur varia distributio donorum Spiritus sancti. In sinu vero Ecclesiæ Christus quiescit, dum post resurrectionem suam, ascensurus in cœlum, apostolis dicit: «Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus.» Unde et Johannes ait: «Si diligimus invicem, Deus in nobis manet, et caritas ejus in nobis perfecta est.» Alioquin Adonias, qui *senior* interpretatur, antiquum Hebræorum populum designat; qui, postquam Christum Dominum in cruce suspendens morientem vidit, occasione veteris legis accepta, ecclesiam fidelium sibi subjugare voluit. Qui Sunamidem per Bethsabe sibi dari postulat, dum carnalibus templi sacrificiis, neomeniis quoque et sabbatis, fideles Christi sibi subicere volens, a Hierosolymis fugat. Quem adgressus filius Joiadæ, qui *sapiens* dicitur, Banaias, qui *instructor* sive *ædificator* interpretatur, interficit; dum sapiens architectus Ecclesiæ, et instructor morum nostrorum vas electionis Paulus apostolus, scuto fidei armatus, galea salutis protectus, et gladio Spiritus sancti corroboratus, Judæos increpans ait: «Vobis oportebat primum loqui verbum Dei; sed quoniam repulistis illud, et indignos vos judicatis æternæ vitæ, ecce converlimur ad gentes.» Qui et Corinthiis scribens ait: «Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat præputium. In præputio aliquis vocatus est? Non circumcidatur.» Et ad Galatas inquit: «Ego Paulus dico vobis quoniam, si circumcidamini, Christus vobis nihil prodest; quia in Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet neque præputium, sed fides quæ per caritatem operatur. Et quicumque hanc regulam servaverint, pax super illos et misericordia Dei.» Simon quoque Petrus et Jacobus et ceteri apostoli his qui ad fidem Christi ex gentibus per baptismum conversi fuerant, ne circumcisioni et cærimoniis veteris legis subicerentur, istiusmodi scripta per manum Barnabæ et Pauli in Actibus apostolorum misisse leguntur: «Visum est Spiritui sancto et nobis, fratres, nihil ultra imponere vobis oneris, quam hæc necessaria, ut abstineatis vos ab immundiciis simulacrorum, et sanguine, et suffocatis, et fornicatione.

Alioquin denuntio ergo (22) omnibus qui nomine Christiano censentur, et hanc legem sibi a Spiritu sancto et a Christi discipulis datam non custodiant, quia, nisi pœnituerint, Christiani non sunt. Quod si Christiani non sunt, profecto, ut Johannes testatur, Antichristi, id est contra Christum stantes, appellari possunt; de quibus alibi legitur: «A nobis exierunt, sed non erant ex nobis; quod si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum.» Sectatores vero hujusmodi vocantur hæretici, id est a Deo alieni

ex Salomon, qui *pacificus* interpretatur. A legum historia refert, omnis terra desiderium videre, cujus etiam nutu Adonias inest, *pacificus* Rex noster Jesus Christus vivi, «in quem,» ut apostolus ait, «desideri prospicere,» qui *pacificavit* persuum sanctorum in cælis sunt et quæ in terra, allegogi potest; qui antiquum hostem expulsi habitaculum nequitie ejus Antichristum, filium, qui elevatur et extollitur supra dicitur Deus aut quod colitur, externi apostolus manifestat: «Quem Dominus vit, interficiet spiritu oris sui, et destruet ne adventus sui.»

[*margin. dicam*]. Expeditis his quæ ad interpretationem Sunamitidis pertinere, operæ pretium duximus moralitati conhuic opusculo addere pauca. In jam didorum Canticis, sub persona Sunamitidis ent verba sapientis de Christo et Ecclesiastis. «Si ignoras te, inquit, o pulchra inter egredere et abi post vestigia gregum, iædos tuos,» quos alia translatio appellat lesia Græce, Latine *congregatio justorum* æ ignorare se dicitur, dum, originalis peccis abnegatis, et idololatriæ cultibus postærita cum Apostolo relinquens, in fututendere nititur. Pulchra inter mulieres

appellatur, dum conventiculis synagogæ comparata, mundior per baptismum invenitur. Egreditur cum Abraham anima justi de terra et de cognatione sua, dum proprii corporis illecebras, voluptates, et carnalium sensuum transiliens desideria, humili mente festinat ad supera. Incedit post vestigia gregum, quando præcedentium prophetarum et apostolorum vestigia sequens, spiritualium doctorum dictis et factis inhærere desiderat. Pascit agnos suos, dum, de virtute in virtutem conscendens, sibi et suis pabula divini verbi lectionibus inhærendo subministrat. Quibus, pascua divini verbi decerpere gestientibus, ait Apostolus: «Tanquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam.» Et Psalmista: «Gustate, et videte quoniam suavis est Dominus.»

B Talibus et his similibus anima virtutibus decorata, filia Dei meretur appellari; ut Spiritus sanctus per os David ei suggerendo intulit: «Audi, filia, et vide, et inclina aurem, et obliviscere populum tuum,» idololatriæ sive titillationibus carnis reluctando; «et domum patris tui,» nævum originalis peccati, seu delectationes corporis, ne ad consensum usque perveniant, fugiendo. Et tunc digna eris audire vocem sponsi in die ultimo: «Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te: veni de libano, veni.» Quæstionum caritativa solutio, spe firma sit in Christo unius fidei nostræ validudo.

OPUSCULUM VIII

nnis inæqualitas ab æqualitate progressa, C ad æqualitatem redeat, inter doctos aliquid dubitabile, puriore mentis ratione videt diasserere. Vulgum vero quod dubitatio areat, Pater patriæ (23) evidenter declarat. ne igitur immortalitatis, Omnipotentis prominem in principio creavit æqualem an, inobedientia mandatorum Dei, ex immortalis factus, proh dolor! in hujus ævi quam ærumnam est expulsus. Sed creator illius im pati sempiternaliter, mittendo Verbum i solum ad æqualitatem supernorum civium vexit misericorditer, verum etiam super eata extulit, ut ait Propheta, mirabiliter: subjecisti sub pedibus ejus. » Illud vero licet e Christo Jesu specialiter sit prædictum, ad evangelicum adtenta mente de illius D est recolendum. «Quodcumque,» dixit idem, «ligaveritis in terra, erit ligatum in cælis; unque solveritis in terra, erit solutum in Hujusmodi potestas, Spiritu sancto coopepostolis per intervalla temporum eorumque ribus tradita, a fidelibus corde credendum onstendum est quod maneat inconvulsa.

upra, col. 809, Patrem patriæ dixit Boethium. Pronomen generale ponitur pro nomine spectat fit in formulis. Item ut in præcedenti.

Cujus vigore nobiliter pollens sancta Senonensis mater Ecclesia, Christi Jesu morte redempta, et almi martyris Saviniani Galliarum primatis verbis edocta, beati etiam protomartyris Stephani sanguine dedicata, ad præsens una cum consensu et voluntate illius (24) regis inclyti Francorum, com provincialiumque episcoporum et procerum abbatumque et clericorum, nec non utriusque sexus fidelium, proclamat sibi domnum illum (25) fieri pontificem summum; de cujus bonis actibus gaudens effecta, ad hoc opus dignum et idoneum, in quantum humana fragilitas nosse permittit, cum fore denunciat. Sub illius igitur prævidentia, explosa omni controversia, in summi opificis servitio militare deliberantes, qui per inobedientiam ad ima ruimus, obcedendo æquales angelis fieri obtamus, quatinus, digito discretionis tacti, et plectro piæ admonitionis percussi, una cum illo in abstinentiæ tympano et unanimatis choro mereamur gratulari. Sicque conjuncti quattuor principium virtutum harmonia, valeamus semper istiusmodi laudare Deum consonantia: «Omnis spiritus laudet Dominum. (Si de abbate agitur, conveniens ratio loci et personarum honeste immutetur (26).)

(26) Animadvertimus in hoc et sequente opusculo morem ac formulam tunc in Gallia vigentem episcopos proclamandi. Diversam aliam dat Acherius Spicileg. ed. nov. t. III, p. 379.

OPUSCULUM IX

Seniores et fratres, audire debetis quare hic estis congregati. Deus omnipotens quando primum hominem creavit, liberum illi arbitrium contulit. Ipse vero libero arbitrio male usus, esu pomi vetiti, deliciarum sede, manente libero arbitrio, est privatus, Cujus sequaces per multa tempora a via veritatis oberrantes, et idolis servientes, auctorem suum penitus ignorabant: quoad usque omnipotens Deus, obœdientia famuli sui Abrahæ placatus, circumcidi illum voluit. Et postmodum per sanctum Moysen amicum suum semen ejus de servitute Ægyptia liberans, et eundem ipsum præesse populo suo volens, per manum illius ei legem tradidit. De cujus spiritu postquam Aaron et filios ejus ad pontificatus honorem elegit, Dei providentia sumens septuaginta viros qui una cum illo populo præessent, replevit. Quorum posteritas dum per successiones temporum usque ad Samuelem prophetam perduraret, David regem de quo dicit Deus: « Inveni David secundum cor meum, » eidem genti contulit. De cujus stirpe Dominus Jesus per voluntatem Patris, cooperante sancto Spiritu, immaculatam carnem ex immaculata Virgine sumens, duodecim apostolos elegit, et appellari ab eis Dominus et Magister voluit. Quibus ab eo sancta mater Ecclesia ejusdem Domini Jesu sponsa commissa, et ligandi atque solvendi potestas collata, quamdiu mundi hujus orbita volvitur, in eorum successoribus, eis scilicet qui episcopi vocantur, manet stabilis et firma.

Anidmadvertite igitur, fratres karissimi, qua ratione, qua pietate, qua misericordia, qua modera-

tionem erga humanum genus Deus omnipotens utitur, dum non hominibus angelos, archangelos, sed homines sibi natura consimiles præponere dignatur. Expediit ergo vobis ut exhibitione bonorum operum Deo placeatis, quatinus sacerdotes et principes Deo dignos, qui vobis verbo et exemplo ad cœleste regnum præbeant pergendi ducatum, habere possitis. Præterea noverit fraternitas vestra sanctam Trecaasinensem Ecclesiam, morte sui præsulis viduatam, expetisse domni Gilduini archiepiscopi nostri (27) præsentiam, juxta sanctorum canonum censuram, quatinus illi concedat sponsum et pastorem congruum. Cujus petitioni libentissime annuens, una cum consensu et voluntate domni nostri Henrici (28) Francorum regis, et suffraganeorum suorum, Carnotensis scilicet episcopi, Aurelianensis, Parisiensis, Meldensis, Nevernensis, Antissiodorensis, nec non et procerum Francorum, totiusque cleri et populi adplausu, dat ei quem præsentem cernitis dominum Mainardum, hujus sanctæ matris Ecclesiæ sancti Stephani archiclavum (29), pastorem, et sponsum, nobili stirpe progenitum, et bonis moribus ornatum. Unde postulamus caritatem vestram, karissimi fratres, ut in excelso voces extollentes, qui super hoc vobis placeat proclamatis. Hunc versiculum repetitum tertio, prosequatur decentissima cleri electio, deinde metropolitani et omnium provinciarum, si fieri potest: sed non minus quam trium episcoporum, metropolitano præsentem, benedictio.

OPUSCULUM X

Sanctæ matris Ecclesiæ Senonum archiepiscopo Gilduino, maxima corporis invaliditudo detentus Odorannus syncellita, æmulari meliora charismata.

Quod studio lectionum divinarum obtinere valeamus, unde nova et vetera preferre queamus, ad id faciendum provocant nos beatæ memoriæ prædecessoris vestri Leutherici archiepiscopi mirifici actus, qui semper juxta Apostolum in oratione assiduus, et in meditatione legis Dei permansit indefessus; cujus præsentia corporali si ad præsens dignum fuisset perfrui sæculum, nequaquam pullulasset nova hæresis Burgundionum (30), qui, ut mihi innotuistis, asserunt se rebeli mente nil debere suis episcopis, si ab illis ad emendationem ut veniant, canonicè vocati, venire distulerint pro suis flagitiis. Quibus, ne remaneant in tanto errore, proferendum est antidotum ex divinarum legum auctoritate. Inter ce-

(27) De Gilduino archiep. Senon in Annal. Bened. ad an. 1032 et seqq.

(28) Hinc videmus hujus scripti ætatem, nempe regnum Henrici I, qui patri Roberto, de quo Odorannus in prologo, successit anno 1031.

(29) Quasi summum clavigerum. Sed malim ar-

tera sanctæ exhortationis affamina, Domini Jesu cum apostolis loquentis sic se habuerunt verba: « Quos spernit, me spernit. » Quorum vicem sacerdotes Ecclesiæ tenentes, majori injuria non possunt lacessiri, quam si, verbum divinum subministrantes, spernantur a subditis. Quibus, ne vilipendatur vigor ecclesiasticus, e diverso occurrunt leges mundanæ Christianis imperatoribus Spiritu sancto inspirantibus promulgatæ, quibus præcipitur ut triplo componantur omnes sacerdotum injuriæ. Gloriosi quoque imperatoris Karoli luce clariora extant capitula, in quibus continentur hujusmodi scripta: « De vocationibus, quas faciunt episcopi, præcipimus ut, qui eas neglexerit, tripliciter componat. Quod si archiclavum, arcæ claves habentem. Hic enim Mainardus thesaurarius erat Ecclesiæ Senonensis. Vide Annal. cit. ad an. 1032.

(30) De hac Burgundionum hæresi diligentius disquiri velim.

municatus ad satisfactionem venerit, cano-
uscipiatur. »

« expensis, si vultis nosse qualiter tripla fiat
tio, paucis intimabo. Omnis injuria cujus-
senioris vel advocati, sive despectus seu
tus, excepto regis et sacerdotum, 'LX'
id est pretio trium librarum multatur. Mul-
ta igitur ternarius per ternarium excres-
covenarium. Hæc est lex primæ vocatio-
scopi, si spreta fuerit. Novenarius vero
per trigonum, reddit vicesimum et septi-
numerum. Consequenter ergo hæc est

A lex secundæ injuriæ. Vicesimus quoque et septimus
numerus, per trigonum auctus si fuerit, in octoge-
narium et unum numerum exsurgit. Et hæc est lex
injurie sacerdotalis tertiæ. Si quis vero, quod absit
Ingo diaboli mancipatus, culpis suis exigentibus, se-
cundum mandatum Domini nostri ut ethnicus et
publicanus ab ecclesiæ fuerit ejectus, et juxta Apo-
stolum, Sathanæ, ut spiritus salvus sit in die Domini,
in interitu carnis traditus, ad Ecclesiam catholicam
reverti voluerit: in primis, ut dictum est, sacerdoti
satisfaciat; et sic demum pœnitendo reconciliatio-
nem, ut mos est ecclesiasticus, obtineat. Valete.

OPUSCULUM XI

*abilibus maximaque veneratione suscipiendis Masciacensis cœnobii fratribus, gratia Dei non suis
meritis, abba Ingo (31) donum perfectæ caritatis, et bravium æternæ remunerationis.*

hujus sæculi perturbationibus, karissimi
commoti et diversis malis afflicti, causam
um malorum debemus agnoscere, et cogni-
xilante Dei misericordia evitare. Causam
itatis et adversitatis Spiritus sanctus demon-
s verbis: « Justitia elevat gentem, miseros
pulos peccatum. » Peccatum, quo miseri effi-
oc esse credibile est, quod, cum fide simus
ni, destruimus proh dolor! factis aliquando
ionem monachi. Et quia beatitudini semp-
licitatem præponimus temporalem, et illam
ipiscamus perdimus, et hanc quæ quantula-
posset esse, si recti esse vellemus, non ad-
dimus. Quia ergo vindicta Dei et in hæc vita
aliter incipit, et usque ad alteram, quæ sinem
bet, nisi conversio subveniat, pertendit, sive
sive subjecti omnem deponamus excusatio-
cum sibi unusquisque nostrum sit conscius
us maxime Deum offendit, communiter cum
lienter audiamus monentem: « Redite, præva-
es, ad cor. » Itemque: « Lavamini, mundi estote
malum cogitationum vestrarum ab oculis
quiescite agere perverse, discite bene facere, »
œnitentiæ salubrem cursum perveniat ad
antiæ tutissimum portum. Ita valebimus non
effugere mala præsentia, verum etiam bona
ventura. Dediscamus sola carnalia appe-
consequendis spiritalibus aliquando cogi-

nostræ cupiditates temperentur, et modum
n teneant, veniat nobis in memoriam celer
transitus, quos in dignitatibus hujus sæculi
um florentes vidimus, nec obliviscamur quod
De hoc Mabillonius Annal. Bened. ad an.

vir magnæ nobilitatis in sæculo, Rothberti
in schola Gerberti collega, quem abbatia S.
ni Masciacensis remuneratum, post abbatia
mani Parisiacensis inelytum sæculo reddidit,
cebat tantum virum, inquit Helgaldus in epi-
vitæ Rothberti regis. Non tamen monachorum

B eos cottidie sequimur. Ad mortem enim sine inter-
missione properamus. Repetamus mores quibus
hactenus ordo monasticus crevit et vixit. Nullæ
sint fictiones, nullæ conspirationes inter nos qui
patrem invocamus Deum; quibus dicunt pontifices:
Pax vobis; et pro quibus omnes concorditer erant
sacerdotes: Da propitius pacem in diebus nostris,
et: Pax Domini sit semper vobiscum; et quibus
polliceri Deus dignatur: « Beati pacifici, quoniam
filii Dei vocabuntur. » Illa comminatio ejus non vi-
deatur nobis contemptibilis: « Væ illi, per quem
scandalum venit! » ne forte, quod ipse avertat,
sola vexatio, ut ait Esaias, det aliquando intellec-
tum auditui, ut infelici experimento, quod nunc
non credimus, aut nos nescire fingimus, in tor-
mentis positi sentiamus.

C Illud autem neminem nostrum fugiat, a doctissimis
viris usque ad nostram ætatem probatum et credi-
tum, quia per concordiam parvæ res crescunt, per
discordiam vero maximæ dilabuntur; ne forte, dum
cupimus nostra securius tenere, vel ad transitoria
capienda feliciter conscendere, justo Dei judicio
ruina nos labentis sæculi, quam nostris discisionibus
præparamus, involvat, et in perniciem animæ et
corporis pertrahat. Hæc nostræ humilitatis quantu-
lacumque admonitiuncula, præsentis temporis con-
grua, dum ad vos, dulcissimi patres vel fratres,
pervenerit, volo in conventu fratrum recitetur, ut
per illam cunctis fratribus parvitas nostra ad memo-
riam revocetur. Spero enim, omni dubitatione sub-
mota, peractis diebus festis Dominicæ resurrectionis,
D si Deus vitam concesserit, me apud vos futurum, ac
penes vos aliquandiu moraturum. Valete.

suorum mores ita componere valuit, quin, post ejus
obitum emendatione indiguerint. In Chronico Clarii
monachi Ingo regis consanguineus dicitur factus
abbas S. Petri Vivi anno insequenti. » En occasio
qua Odorannus, qui monachus erat S. Petri Vivi,
scripsit hanc epistolarem adhortationem nomine In-
gonis, qui male moratos monachos regendos sus-
ceperat.

OPUSCULUM XII

Quod omnis homo ad amandum et colendum Deum creatus sit, testatur his verbis Ecclesiastes in fine sui sermonis : » Deum time, et mandata ejus observa, hoc est omnis homo; » id est, ad hoc creatus est omnis homo, ut Deum timeat et mandata ejus observet. Verus quoque concionator noster Dominus Jesus, inter cetera melle dulcissimo dulciora, talia suis discipulis profert affamina: « Quod vobis dico, omnibus dico, vigilate; » et : « Timeo cum qui potest animam et corpus perdere in gehennam. » Qui etiam ad propinquans passioni, unanimitalis patientiam servare eos sic docuit : « Mandatum novum do vobis ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. » Et ascendens in cœlum, orando Patrem, intulit dicens : « Non pro his rogo tantum, sed pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut et ipsi in nobis unum sint. » De sectatoribus quoque hujusmodi Lucas in Actibus apostolorum dicens, taliter intonuit : « Multitudinis autem credentium erat cor unum et anima una, et erant illis omnia communia. » Igitur dum per multa annorum curricula istis et his similibus sancta electorum Ecclesia ab apostolis fundata polere virtutibus, omnium bonorum invidus diabolus, malignum virus ad inventionis suæ in hæreticorum mentes fundens, discidia inter fideles ebullire fecit, et unanimitalis virtutem in quantum potuit perturbavit. Sed sancta Ecclesia supra firmam petram, id est Christum, bene fundata, nullis hæreticorum perturbationibus concuti potuit, quæ, Spiritu sancto doctorum spiritalium pectora perlustrante, immobilis permansit.

E quibus legislator Benedictus, unanimes congregare studens in Dei domo, scripsit monachorum regulam, discretionem præcipuam, sermone luculentam, in qua evidenter ostenditur quanta sit unanimitalis virtus. Quia vero, ut Apostolus ait, non omnium est fides, tamen omnium beneficium est in fratres. Licet sancta universalis Ecclesia diversis in ordinibus distributa sit, tamen unius caritatis visceribus enutritur et gubernatur. Cujus amore succensa humilis congregatio sanctorum apostolorum Petri et Pauli, sanctorum quoque apostolorum Saviniani et Potentiani (32) sociorumque eorum Senonensis vici, desiderat fraternitati suæ comprovinciales presbyteros, seu quoslibet fideles, ad hoc opus suscipiendum idoneos sibi coniecti vinculo ca-

(32) Recole pontificum Rom. Vitæ. Quoniam vero Vitæ harum mentio hic incidit, placet nunc locum quemdam in Soteris PP. Vita aliquantum illustrare. Dicitur ibi : *Hic papa constituit ne uxor habeatur legitima, nisi per sacerdotem benedicatur.* Undenam hæc tam prisca auctoritas sumpta fuit a biographo? Certe in Isidorianis Soteris epistolis deest, sed tamen adest in prima Isidoriana Evaristi. Puto nostrum biographum sumpsisse a Burchardo, lib. ix, cap. 7, qui reapse Soterem pro Evaristo citat. Auctor quidem vetus Vitæ pontificum,

ritatis, non solum corporaliter verum etiam spiritaliter; eo videlicet tenore ut, si aliquis ex illis in infirmitatem deciderit, ab abbate vel a fratribus, more ecclesiastico, seu a ceteris compresbyteris visitetur; et, si defunctus fuerit, ab unoquoque monacho sacerdote, seu a ceteris presbyteris pro salute animæ ejus septem missæ canantur; in conventu vero fratrum post primam horam diei, ante quam litania agatur, psalterium ex integro decantetur.

Pro talione vero hujusce rationis, id quod præscriptum est fieri pro presbyteris, similiter fit pro monachis ab ipsis presbyteris vel monachis. Et per singulos annos, sicut in festivitate omnium sanctorum jejunium neglectum, sive festivitas neglecta fuerit, persolvitur; sic in prima subsequenti die commemoratio omnium fidelium defunctorum, causa karitatis Dei, in eodem monasterio ab abbate vel a fratribus comprovincialibus sollempniter agatur, eleemosyna publica in pauperes, et refectione karitatis corporaliter subsequente. Et ut hæc exhortatio perpetua (*ita cod.*) vigeat, præsentium fratrum nomina adnotamus; et ut deinceps defunctorum fratrum nomina designentur, obnoxie precamur. Ea ratione firma, ut more ecclesiastico postquam exhortatio orationis post offertorium missæ a presbytero facta fuerit, subdiaconus retro altare stans virorum familiarium nomina et mortuorum loco opportuno recitet.

Præterea sciendum est quod si difficultas, aut læti aut temporis, aut cujuslibet rei, visendi infirmum venerit, unusquisque in suo loco, sicut supra dictum est, solatium fraternæ karitatis illi persolvat; et si obierit, similiter faciat. Et si monachos tædium cantare psalterium, agant missam pro mortuo in conventu fratrum. Ipsa die qua testamentum istud in capitulo sancti Petri per textum sancti Evangelii alternatim confirmatum est, sancitum est ut a duodecim presbyteris ex his qui foris sunt singulæ missæ in unaquaque hebdomada per singulos apostolos decantentur; et in conventu monachorum in omnium apostolorum veneratione semel in hebdomada missa agatur. Ceteri vero presbyteri vel fratres per unamquamque hebdomadam pro animabus omnium defunctorum fidelium unam missam cantent singuli, quatinus illis a Deo requies donetur, et nobis pacis

quem vulgo dicimus Anastasium, sententiam illam seu legem Soteris non recitat. Quia tamen apud ipsum Anastasium in S. Silvestri Vita jubetur fieri episcopus, qui sit unius uxoris vir *a sacerdote benedictus*; hinc merito licet arguere canonem Silvestro vetustiore exstitisse de nuptiis Christiano more copulandis, quo fructus idem Silvester legem suam tulerit de episcopo non nisi ex hujusmodi nato nuptiis assumendo, quæsi non essent ex pie et Christianæ, *nisi a sacerdote benedictus fuissent.*

as, et terræ fertilitas, apostolorum inter-
et vitæ felicitas conferatur.
ea, quæ prædicta sunt, agenda sint.
entibus fratribus in unum, finita lectione,
abbate : Flectamus genua. Et finita ora-
tur : Levate. Deinde adstantibus omnibus
is, præmissa salutatione, id est Dominus
hanc orationem :

A Deus qui corda fidelium sancti Spiritus illustra-
tione, etc., ut in hodierna liturgia. Item aliam : Deus,
cui proprium est misereri semper et parcere, etc.,
ut in h. l. Denique aliam : Præsta, quæsumus, omni-
potens et misericors Deus, cunctis fidelibus defun-
ctis veniam, viventibus indulgentiam ; ut, te lar-
giente, pariter ad vitam pervenire mereamur æter-
nam. Per etc.

OPUSCULUM XIII

*sanctæ Aurelianensis Ecclesiæ, et monasterii sancti Aviti archimandritæ Ayrfredo, nec non Hu-
nctæ matris Ecclesiæ Senonensis archidiacono, misericordia Dei indignus frater Odorannus
nm fidelium munus.*

gyrovagis diversorum cellas circueiens, gulæ
et propriis voluptatibus deservirem, aut
leis durissimo vomere glebas vallium gelu
æstu verterem, fortassis nemo invideret.
in cœnobio residens, subtilium rerum quæ
æ immutabilem sui essentiam sortiuntur,
e diligenter veritatem cupio, maledicta et
ab æmulis sustinco, erecta quasi ex quo-
ipiti mente profundo, eorum respondere
i compellor. Quorum quia, ut in lamenta-
scripsisse me recolo, magis elegi reprobis
uam respondere, nequaquam responsum

B darem, nisi, arcuato ictu me confodere nitentes, sibi
ipsis miseri venenata lingua mortiferum anthropo-
morphitarum virus inferrent. Itaque dum mihi, in-
vidia stimulante, a veritate desipientes, quod, de Deo
male sentiens, manibus detruncatum vel quibusli-
bet membris debilitatum, quod absit illum dixerim
obiciunt, in jam dictam hæresim, Deum corporalibus
liniamenlis compactum esse asserentes, præcipientes
corruunt. Quibus e diverso occurrit beatus Augusti-
nus ferendo catholicæ fidei antidotum, De Deo,
inquiens, nihil corporaliter effigiatum credendum
est (33).

*in codice hymnus prosaicus, sive ut Græci loquuntur canon, cum tonis musicis in laudem SS Savi-
Potentiani atque sociorum, cujus auctor videtur ipse Odorannus, quandoquidem nomen suum ipse
apponit in codice, ut infra videbimus. Pretiosam arcam S. Saviniano fecisse Odorannum, jussu et
is regis Roberti et reginæ Constantiæ, narratur in Annalibus Bened. ad an. 1016, 1025, 1028 ob
em reliquiarum ejus translationem, quo tempore tunc etiam hymnum ab eo scriptum fuisse opinor.
qui univrsam illam honorem sanctis martyribus impensum, ductamque supplicationem, nemo
tius scripsit quam ipsemet Odorannus in Chronico ad an. 1031.*

IN SANCTUM SAVINIANUM SOCIOSQUE EJUS.

HYMNUS

laviniane, martyr Christi pretiose, una cum C
, quæsumus, ora pro nobis. Evovæ. O mirum
Senonensis Ecclesiæ præsulum, quo ovile
mancipatum pastorem recognovit pasto-
ecus pontificum, et honor certantium, no-
ntibus non denegetis vestrum subsidium !
r temporaliter fidelium turba sanctorum,
ac Potentiani celebrando sollemnia Hieru-
rnalis, pro quorum tripudio Christum
ultat. Regem regum omnium collaudemus
, qui sibi Savinianum prælegit sanctissi-
ue Potentianum coheredem fecit suum.
s pontifex Hebræus fuit genere, et ex
cipulis, quos binos jussit progredi. Hic

priscæ legis edoctus erat valde dogmatibus. Ab
ore quoque Domini verba salutis didicit. Conexit
huic caritas, sociavitque probitas viros præclari
meriti rectæ fautores fidei ; qui, Christi facti prævii,
miraculis et præclui, cum ceteris discipulis pacem
ferebant populis. Evovæ. Christus ut astra petiit,
apostolorum principi probi viri sunt additi, parentes
ejus monitis. Adepta sede cathedræ urbi Petrus
Romulæ, Savinianum convocat, hortans ut Gallos
adeat (31). Evovæ. Gloriosis martyribus Christi Savi-
niano atque Potentiano sollemnia celebremus, qui
Galliam Senonis ab errore revocantes, dato proprio
sanguine, cælestia meruerunt. Regi regum Christo
Domino munus acceptabile perditum populi reportan-

cessat in codice hoc opusculum. Et qui-
peum unice scriptum ex toto Odoranno,
mutilum, ediderat Mabillonius in Annal.
an. 1022, lib. lib. LV, n. 4 ; quod ego nihilo-
tinui, ne mea Odoranni editio hoc quali-
ustro careret.

isos a divo Petro apostolo ex urbe Romana
ad Christum prædicandum Savinianum,

Potentianum et Altinum, quibus se adjunxerunt Se-
rotinus et Odaldus sive Eodaldus, narrat auctor
Vitarum pontificum a nobis editus in hoc Spicilegio,
tom. VI, p. 6. Quæ autem ibi adnotavimus de Galli-
cane Ecclesiæ ortu ex Romana, confirmantur hoc
etiam hymno, ætate Roberti regis scripto, quo præ-
dicti viri apostolici nominatim ob eam rem cele-
brantur.

tes, cœlestia, etc. Sanctus princeps Ecclesiæ Petrus admonuit in Gallia divini verbi semina spargere, cujus imperio hanc arcu fidei expetierunt, Famosam urbem Senonum diaboli abstrahunt a cultura, et pro vera ac catholica fide, hanc arcu, etc. Dum devotus archipræsul Savinianus oppidum Senonum adisset armis spiritalibus undique munitus, infidelium animos ad amorem sui convertit, eorumque cervicibus jugum Christi suave et onus leve indidit. Nefanda siquidem paganorum conamina contrivit, et de hostibus feliciter triumphavit. Superni quippe pneumatici insignitus præsignio, summus antistes adiit Senonensem mox metropolim. Evovæ.

Virtutis cujus specimen electi Christi milites præclarus Potentianus Altinusque prosequuntur. Evovæ. Insistent porro conatu magnanimo gentilibus, destruentes phanatica, firmantesque Christi jura. Evovæ. Miratur cohors profana inauditum Christi dogma, atque venisse celebres sapientiæ proceres. Evovæ. Hinc fulgente præconio miraculorum plurimo, certatim petunt populi baptismum Christi consequi. Evovæ. Horum antiquis triumphis se dolens hostis opprimi, sævis improborum dolis athletas Christi perimit. Evovæ. Pauper spiritu Savinianus, et locuples pinguedine terræ Senonum populus, dum in via hujus peregrinationis sibimet obviantes concordarent, utrisque cooperatus est Dominus; illi instruendæ veritatis et fidei constantiam, huic credendi et obsecrandi conferens efficaciam. Utrisque, etc. Inclytum Potentianum præsulem, piumque Altinum Dei verbi comministrum mittit Roma aurea, Hi simul pro Deo exquisita perferunt supplicia, exemplum patientiæ et virtutis in summo pontifice cernentes. Hi simul, etc. Laudabilis Potentianus genera tormentorum ultro currens, fide tandem roboratus in Christo, cervicem præbet, animam sanguine laureatus Domino reddens. Corpus ejus, bestiis et avibus expositum, sola Dei providentia permansit intactum. Animam, etc. Gloriosus athleta Domini Savinianus pontifex, feliciter pro Christo multos agones perpessus, tandem paganorum mucrone, ut diu optaverat, jugulari non differens, rebushumanis exemptus ad laborum præmia demigravit. Accitus namque in eorum pestilenti concilio, ac capitali sententia dampnatus pro Christo, rebus, etc.

O felix et digna laude sanctorum momentanea passio, facta fidelibus populis salutis reparatio! Evovæ. Beato Saviniano gratulante in milibus populi ad baptismum pervolantibus, anguis veteris ministros erroris sui in sanctum antistitem excitavit.

A Dum cernit cultus simulacrorum et laqueos sui machinamenti denotare hostis antiquus, ministros, etc. Egregius Savinianus, in agone decertans, novissima diro impiorum mucrone pro Domino subit egregie tradito capite, illico cœlos scandens præmia laborum consequi meruit. Funus ejusdem fidelium discipulorum manibus infertur mausoleo. Præmia, etc. Hodie beatus Savinianus cum collegio fratrum currit mundi certamina; hodie fuso sanguine sumpsit palmam gloriæ; hodie carne solutus in cœlum sequitur Agnum Dei Filium. Mirabile et beatum decus sanctorum, in cœlis coronabile, et in terris venerabile! Hodie carne solutus, etc.

B Athletam Domini Savinianum per iter martyrii gradientem sequitur grata amicorum clientela, sanctus videlicet Potentianus, æque nobilis Altinus, inclytus Eodaidus, et sanctus Serotinus. Mortis namque ab impiis discrimine multati, martyrii gloriam assequi meruerunt. Sanctus, etc. Gloria Patri et Filio et Spiritui sancto. Messis cultores Domini, Savinianus et Potentianus inclyti, reportarunt semina a Christo data duplicia. Evovæ. Hi karitatis geminæ resplendentes munere, Dei amore et proximi enituerunt plenissime. Evovæ. In medio luporum agni positi a Domino sancti martyres Christi, sacculum et peram ceteraque xenia spreverunt pro Christo mente promptissima. Evovæ. Rutilantes miraculis reversi sunt iidem sancti discipuli congaudentes ac dicentes Domino: Ecce nobis subiciuntur demonia in virtutis tuæ potentia. Evovæ. Nolite, inquit Christus, gaudere quod dominum mini spiritibus, sed gaudete quia nomina vestra scripta sunt in cœlis. Evovæ. O clarissima martyrum gemma, Saviniane, veniam nobis obtine tu sancta intercessione, et subveni in angustiis et afflictione. Da nobis, martyrie, auxilium de quacumque tribulatione, et subveni. Gloria Patri et Filio et Spiritui sancto. Hodie athleta Domini gloriosus, Savinianus pontifex, grata amicorum clientela persecutus, ad laborum suorum præmia demigravit; cujus apud Deum pia intercessio absolvat nos ab omni periculo! Evovæ.

C Celebri laudum jubilo persolvamus odas Christo, recensentes gloriosum Saviniani trophæum, ejusdem quoque clientum triumphale tripudium horum precatu, cœlico quo fruamur subsidio. Egregius triumphator Savinianus cum caterva sociorum tormentis insequitur, capite plectitur; quibus superatis, exultant sine fine in conspectu Dei.

FINIS HUIUS OPERIS ET ADMONITIO LECTORI.

Auctore et gubernatore Deo, hunc, licet vigente ingenio, tamen jam caligante oculo et frigescente articulo, librum Odorannus pæne sexagenarius exaravit monachus. Vos qui legitis, orate pro eo.